

Doc. RNDr. Vratislav Bednář, CSc.

*15. 11. 1931 Litovel – †31. 12. 2017 Olomouc

Poslední den loňského roku zemřel docent Vratislav Bednář, vysokoškolský pedagog, vegetační botanik, který aktivně působil také v ochraně přírody.

Naše cesty se potkaly již na přelomu 70. a 80. let minulého století, a poté jsme postupně prošli jeho přednáškami z fylogeneze a systematiky rostlin a rostlinné i obecné ekologie na přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci (PřF UP). Dříve se na PřF UP botanika přednášela pouze v rámci učitelského studia a až koncem 70. let minulého století se otevřely studentům dva nové neučitelské obory: ochrana životního prostředí a systematická biologie a ekologie. Studovali jsme druhý z nich. Během studia jsme u dr. Bednáře pracovali jako „pomvědi“ (pomocné vědecké síly). Později jsme pod jeho vedením obhájili svoje diplomové práce. Na předrevoluční katedře botaniky a didaktiky biologie PřF UP byl za našich studií jedinou skutečnou botanicou osobností a všichni studenti, kteří měli o botaniku opravdový zájem, chtěli řešit diplomové práce právě pod jeho vedením. Ačkoli si držel od studentů určitý odstup a občas podléhal špatným náladám, nakonec vždy ocenil zájem a pomohl radou, konzultací nebo zapůjčením či upozorněním na zásadní literaturu, která byla tehdy jen obtížně dostupná. Ve svém oboru měl velmi dobrý přehled a disponoval kontakty na mnohé tehdejší přední české a moravské botaniky. Ačkoliv jeho hlavním výzkumným regionem byla především střední a severní Morava, v rámci botanicko-zoologických studentských exkurzí tradičně jezdil i na Slovensko, kde zájemci o botaniku mohli ocenit jeho přehled o slovenské květeně. Po revolučních změnách v roce 1989 se zákonitě stal vedoucím katedry botaniky na PřF UP v Olomouci. Za jeho vedení se botanika konečně vymanila z převažujícího fyziologického a aplikovaného zaměření a začaly se rozvíjet tradiční botanické disciplíny. Ačkoli po názorových neshodách odešel po několika letech na katedru ekologie, směr, který nastavil, se dále rozvíjel a začal přinášet ovoce – katedra (a později jedno její oddělení) se opět stala respektovaným botanickým pracovištěm v užším pojetí tohoto oboru. To je jedna z hlavních zásluh V. Bednáře.

Po letech se ostré názorové hrany obrousily a při náhodných setkáních se vždy ptal, jak se nám daří a co je nového na katedře.

Vratislav Bednář se na začátku své vědecké kariéry v 60. letech minulého století zabýval subalpínskou vegetací Hrubého Jeseníku, ale významně se prosadil především svými fytoocenologickými studii komplexů mokřadní vegetace úvalu řeky Moravy nad Olomoucí. Vedle jeho prací o lužních lesích v Pomoraví to byly především studie o slatinné vegetaci Hornomoravského úvalu (spolu s V. Velískem), které dokumentovaly rapidní ústup tohoto vegetačního typu z úvalu řeky Moravy. Jsou tak cenným dokladem o minulé diverzitě tohoto biotopu. V. Bednář se později věnoval i jiným vegetačním typům, jako např. horským smrčínám Hrubého Jeseníku či suchým trávníkům na Hané.

Na přelomu 60. a 70. let využil možnost a pobýval na Univerzitě ve Vancouveru u prof. V. Krajiny. Tento pobyt mu na jednu stranu rozšířil jeho odborné znalosti, ale s nástupem normalizace také zablokoval kariérní postup. V období normalizace se ne zcela dobrovolně zabýval problematikou těžkých kovů v rostlinách. Krátce spolupracoval i s brněnskou laboratoří vedenou dr. Rychnovskou na studiu produktivity vlhkých luk. Ani tehdy však neustával ve floristickém průzkumu Olomoucka. Později se v této práci spojil s další floristickou osobností Č. Deylem a ještě později se přidal jeden z níže podepsaných (B. Trávníček). Výsledkem této víceleté spolupráce bylo kromě několika floristických a vegetačních příspěvků také sestavení červeného seznamu cévnatých rostlin Olomoucka.

Dalším okruhem zájmu V. Bednáře byla ochrana přírody. Vypracovával podklady k navrhovaným chráněným územím a prováděl četné inventarizace již stávajících rezervací. Psal odborné posudky v případech porušení zákona. A nakonec stál (spolu s O. Štěrbou a V. Panošem) u zrodu CHKO Litovelské Pomoraví. Tím se naplnil jeho dlouholetý sen a někdy až marné usilování o ochranu lužní krajiny, kterou jako rodák z Litovle důvěrně znal a miloval od dětství.

Docent V. Bednář se nepochybně zapsal do dějin botaniky na Moravě, významně přispěl k botanickému poznání Olomoucka a k ochraně přírody v regionu. Ovlivnil také jednu další generaci botaniků, a to není vůbec málo. Stopa, kterou na poli botaniky zanechal je, a ještě dlouho bude, jasně zřetelná a nesmazatelná.

MARTIN DUCHOSLAV, ZBYNĚK HRADÍLEK & BOHUMIL TRÁVNÍČEK